

KONKURENCES PADOME

Elizabetes iela 41/43, Rīga, LV-1010 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 28

(Prot. Nr.20, 6.§)

2002. gada 29.maijā

Par SIA "United Media" 23.07.2001. iesniegumu daļā par Rēzeknes pilsētas domes darbībām
Lieta Nr.350/01/07/23

Konkurences padome 24.07.2001. saņēma SIA "United Media" iesniegumu par iespējamo Konkurences likuma pārkāpumu, kas radies Rēzeknes domei un SIA "euro AWK" 14.08.2000. noslēdzot *Līgumu par reklāmas nesēju uzstādīšanu*.

Iepazīstoties ar SIA "United Media" iesniegumu un citiem lietā esošiem materiāliem, Konkurences padome

konstatēja:

SIA "United Media" 03.07.2001. vērsās Rēzeknes domē ar pieteikumu, kurā lūdza atļaut izvietot Rēzeknes pilsētā 6 x 3m brīvi stāvošus standus. SIA "United Media" pieteikums pašvaldībai ietvēra lūgumu atļaut reklāmas nesēju uzstādīšanu gan uz pašvaldības, gan uz citu personu īpašumā esošās zemes.

Rēzeknes pilsētas dome 10.07.2001. atbildes vēstulē Nr.1.2.-29/495 noraidīja iespēju izskatīt SIA "United Media" pieteikumu attiecībā uz tās piedāvājumiem reklāmas nesēju veidiem, kas tika pamatots ar Rēzeknes pilsētas domes un SIA "euro AWK" noslēgtā *Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu* SIA "euro AWK" piešķirtajām izņēmuma tiesībām uzstādīt attiecīgā veida reklāmas nesēju. Dome norādīja, ka reklāmas standu izvietošana jāsaskaņo atsevišķi ar SIA "euro AWK" un ka SIA "United Media" pieteikums tiks izskatīts pēc pozitīvas vienošanās starp SIA "euro AWK" un SIA "United Media". Pašvaldība atteica reklāmas nesēju uzstādīšanu neatkarīgi no tā uz kā īpašumā esošās zemes tos bija paredzēts uzstādīt, pamatojot to ar noslēgtā līgumā ietvertām normām.

SIA "United Media" norāda, ka Konkurences likuma mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko (saimniecisko) darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, tomēr ekskluzīvais līgums liedz jebkurai citai kompānijai veidot savu reklāmas tīklu, ko nevar uzskatīt par godīgu konkurenci.

Saskaņā ar sabiedriskās organizācijas "Latvijas Reklāmas asociācija" sniegto viedokli par vides reklāmas priekšrocību atšķirībā no reklāmas masu medijos uzskatāms tas, ka vides reklāma sasniedz auditoriju vietās un laikos, kur citi mediji to nerasniedz. Tāpat reklāmai pilsētvidē ir viszemākās izmaksas, rēķinot uz vienu cilvēku, kas šo reklāmu redzējis.

Konkurences padome uzskata, ka atšķirībā no reklāmas televīzijā, radio un preses izdevumos vides reklāmas satura koncepcijas pamatā ir nepieciešamība padarīt reklāmu, pielāgojot to apstākļiem, kas pastāv reklāmas eksponēšanas vietā, pēc iespējas vieglāk un ātrāk uztveramu. Televīzijai un radio izgatavoto reklāmu nav iespējams, tehniski un saturiski nepārveidojot, izvietot uz vides reklāmas nesējiem. Uz vides reklāmas nesējiem nav iespējams izvietot to preses izdevumos ievietoto reklāmu, kuras saturiskais noformējums neatbilst vides reklāmas koncepcijai. Vides reklāmas koncepcijai atbilstošas preses izdevumos izvietotās reklāmas izvietošana uz vides reklāmas nesējiem nepieciešami papildu izdevumi. Vides reklāma kopējais eksponēšanas laika periods ir lielāks nekā citu veidu reklāmām, lai nodrošinātu to, ka reklāmu uztver pēc iespējas lielāka mērķauditorijas daļa.

Konkurences padome konstatē, ka pakalpojums par vides reklāmas izvietošānu uz reklāmas nesējiem nav aizstājams ar reklāmu televīzijā, radio un preses izdevumos. Šis pakalpojums veido konkrētās preces tirgu, kurā konkurences apstākļi būtu jāizvērtē nodalīti no pārējo veidu reklāmas tirgiem.

SIA "United Media" kā atsevišķus vides reklāmas veidus izdala imidžveida un kampaņveida vides reklāmu. Imidžveida reklāma tiek izvietota pārsvarā uz 1-3 lielformāta reklāmas nesējiem. Kampaņveida reklāma aptver 20-100 reklāmas nesējus. Kampaņveida reklāmai ir svarīga tās maksimāla un tūlītēja nokļūšana līdz patērētājam. Tādējādi viena reklāmas kampaņa var gan aptvert nelielu ģeogrāfisku teritoriju, gan lielu daļu Latvijas teritorijas. Un vides reklāmas sabiedrību konkurētspēja ir atkarīga no tā, cik lielu Latvijas teritorijas daļu un potenciālo patērētāju daļu aptver tās reklāmas nesēju tīkls.

Saskaņā ar likumu "Par pašvaldībām" 43.panta 7.punktu katra pašvaldība normatīva akta veidā ir tiesīga tās teritorijā noteikt reklāmas uzstādīšanas un atļauju izsniegšanu kārtību un regulēt to izsniegšanu. Pašvaldība ir tiesīga izsniegt atļauju reklāmas nesēju uzstādīšanai tikai tās teritorijā. Lai uzņēmēj sabiedrība ienāktu vides reklāmas nesēju iznomāšanas tirgū Rēzeknes pilsētā, tai saskaņā ar saistošo noteikumu 2.4.punktu jāsaņem Rēzeknes domes mākslinieka atļauja, kā arī SIA "euro AWK" piekrišana saskaņā ar 14.08.2000. *Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu* 2.12.punktā ietvertiem noteikumiem.

Tādējādi konkurences apstākļi vides reklāmas tirgū Rēzeknes pilsētā būtu jāvērtē nodalīti no konkurences apstākļiem vides reklāmas tirgū citu pašvaldību teritorijās, kur atļauju izsniegšanu regulē attiecīgās pašvaldības. Un par konkrēto ģeogrāfisko tirgu ir uzskatāma Rēzeknes pilsētas pašvaldības teritorija.

Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu 1.1.punkts nosaka, ka pašvaldība (pilsēta) SIA "euro AWK" (uzņēmumam) "piešķir sekojošu reklāmas nesēju veidu ekskluzīvās uzstādīšanas un lietošanas tiesības: a) plakātu plaknes, plakātu formāts DIN 18/1 (apm., 3,60m x 2,60m) un DIN 24/1 (apm., 5,04m x 2,38m) un 3x6m, b) citylight - vitrīnas 4/1 (apm., 1,25m x 1,75m), c) paviljoni sabiedriskā transporta pieturas vietās ar reklāmas nesējiem, plakātu formāts kā apakšpunktā b). Reklāmas priekšmeti uzstādāmi uz pilsētas teritorijā pilsētai piederošās zemes un atsevišķi izveidotām konstrukcijām." Saskaņā ar līguma 1.2.punktu "pilsētas nedod tiesības trešām personām, ārzemju vai Latvijas uzņēmumiem līguma darbības laikā tās teritorijā nodarboties ar reklāmu, izmantojot 1.1.p. minētos reklāmas nesējus". Bet saskaņā ar līguma 1.2.1.punktu pašvaldībai ir "tiesības slēgt līgumus ar trešām personām par citu reklāmas nesēju uzstādīšanu, kas nav minēti p.1.1.". Līguma 2.12.punkts nosaka, ka pašvaldība "uzņēmumu rakstveidā informē par eventuelajiem trešo personu piedāvājumiem, kuru intereses sakrīt ar uzņēmuma interesēm vai uz kuriem tieši attiecas ekskluzīvās tiesības,

ko uzņēmumam piešķirusi pilsēta. Ja uzņēmums šajā vai arī apakšlīguma noslēgšanā nav ieinteresēts, tad tam sešu nedēļu laikā par to ir jāinformē pilsēta, pēc tam tā var slēgt līgumus ar trešajām personām."

Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu 1.1.punktā minēto izmēru un tiem līdzīgo izmēru reklāmas nesēju veidi ir pieprasītākie no vides reklāmas sabiedrību puses. Līguma 2.12.punkts nosaka iespēju izskatīt citu personu iesniegumus par līguma noslēgšanu reklāmas nesēju uzstādīšanai Rēzeknes pilsētā, ja attiecīgā vietās reklāmas nesējus atsakās uzstādīt SIA "euro AWK". Ņemot vērā līguma 2.12.punktu pašvaldībai bija pienākums informēt SIA "euro AWK" par citu uzņēmējsabiedrību piedāvājumiem.

Konkurences padome 08.01.2002. nosūtīja Rēzeknes domei vēstuli, kurā izteica viedokli par Rēzeknes domes darbībām, piešķirot izņēmuma tiesības tiesības uz pieprasītāko veidu reklāmas nesējiem tikai SIA "euro AWK", atbilstību normatīvajiem aktiem.

Likuma "Par pašvaldībām" 43.panta 7.punkts nosaka, ka pašvaldības ir tiesīgas izdot saistošos noteikumus jautājumos par reklāmas materiālu, izkārtni, sludinājumu un citu informatīvo materiālu izvietošana publiskās vietās. Rēzeknes pilsētas dome 18.03.1999. ir pieņēmusi saistošos noteikumus *Par reklāmu, izkārtni, sludinājumu un citu informatīvo materiālu izvietošana publiskās vietās Rēzeknes pilsētā* (turpmāk tekstā - saistošie noteikumi). Saistošo noteikumu 2.1., 2.3., 2.4.punkts nosaka to, kādi kritēriji jāizpilda, lai varētu saņemt atļauju reklāmas nesēja uzstādīšanai, bet 2.5.punkts norāda uz iespēju sniegt atteikumu tikai gadījumā, ja reklāmas nesēja izvietotājs nav izpildījis saistošos noteikumus. Tiesības izsniegt atļauju reklāmas nesēju uzstādīšanai ir pašvaldības publiskā kompetence.

Noslēdzot līgumu, pašvaldība kā zemes īpašnieks (valdītājs) atbilstoši saistošo noteikumu 2.3.1.punktam deva piekrišanu SIA "euro AWK" uzstādīt reklāmas nesējus uz Rēzeknes pilsētas teritorijā pašvaldībai piederošās zemes un atsevišķi izveidotām konstrukcijām. Līguma 1.2., 2.12.punktā ietvertā pašvaldības apņemšanās, kas uzliek faktiski pienākumu tai neizsniegt saistošos noteikumus noteikto atļauju uzstādīt reklāmas nesējus gadījumā, kad uzņēmējsabiedrība ir izpildījusi visas saistošo noteikumu prasības un saņēmusi atļauju no zemes (ēkas) īpašnieka, nonāk pretrunā ar saistošiem noteikumiem.

Konkurences padome izsaka viedokli, ka pašvaldības rīcība nonāk pretrunā ar normatīvos aktos ietvertām normām, kas šāda veida ierobežojumu pastāvēšanu nenosaka. Ir prettiesiski ietvert līgumā, kas ir saistošs tikai līguma slēdzējiem, ierobežojumus, kas attiecas uz publiskās kompetences sfēru. Trešo personu ierobežojošus nosacījumus, drīkst noteikt tikai normatīvā aktā.

Saistošo noteikumu 2.3.punkts nosaka uzņēmējsabiedrībai pienākumu saņemt zemes (ēkas) īpašnieka (pārvaldītāja, lietotāja) rakstisku piekrišanu. Līguma 1.2., 2.12.punktā ietvertā pašvaldības pienākumu saņemt SIA "euro AWK" piekrišanu līguma noslēgšanai ar citu uzņēmējsabiedrību pašvaldība attiecina arī uz pašvaldības kā zemes (ēkas) īpašnieka tiesībām dot piekrišanu uzstādīt reklāmas nesēju uz tai piederošā īpašuma.

Pašvaldības kā publisko tiesību subjekta rīcība ar tā īpašumu var būt saistīta tikai ar likuma "Par pašvaldībām" un citos normatīvos aktos noteikto funkciju izpildi. Likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 10.punktā noteiktā pašvaldības pastāvīgā funkcija sekmēt uzņēmējdarbību ietver pienākumu neveikt darbības, kuras deformē konkurenci. Šo tiesību normu faktiski konkretizēja 18.06.1997. Konkurences likuma 3.panta otrā daļā ietvertā tiesību norma nosakot, ka bez Konkurences padomes pienākums veicināt brīvu un godīgu konkurenci ir arī citām valsts institūcijām un pašvaldībām, pieņemot lēmumus savas kompetences ietvaros. Brīvas konkurences ierobežojumi būtu uzskatāmi par attaisnojamiem, ja būtiska ir citu publisko funkciju izpildes prioritāte. *Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu* 1.2., 2.12.punktā noteiktie konkurences ierobežojumi nav saistīti ar nepieciešamību realizēt, kādu

citu publisko funkciju. Tādējādi noteiktie ierobežojumi nav attaisnojami un nonāk pretrunā ar likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 10.punktā noteiktās pastāvīgās funkcijas mērķi.

Rēzeknes dome, ietverot saistošo noteikumu 1.4.punktā normu, kas nosaka, ka līgumi par reklāmas nesēju uzstādīšanu slēdzami saskaņā ar šiem noteikumiem un citiem normatīviem aktiem, ir pareizi konstatējusi, ka līgumam ir jāatbilst normatīviem aktiem. *Līgums par reklāmas nesēju uzstādīšanu* nav noslēgts atbilstoši spēkā esošiem normatīviem aktiem.

Rēzeknes dome, atbildot uz Konkurences padomes 08.01.2002. vēstuli paskaidroja, ka pašlaik izskata un saskaņo ar SIA "euro AWK" noslēgtā līguma noteikumus atbilstoši Konkurences likuma normām, kas nodrošinātu katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko (saimniecisko) darbību, brīvas un godīgas konkurences apstākļos. Pēc Rēzeknes domes sniegtās informācijas SIA "euro AWK" principiāli neiebilst pret citu reklāmas nesēju uzstādīšanu Rēzeknes pilsētā un Rēzeknes dome ir gatava atkārtoti izskatīt SIA "United Media" piedāvājumu.

Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu 8.1.punkts nosaka, ka "līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas brīdi, un tas darbojas 15 gadus". Šāds līguma termiņš, ja ekonomiski pamatots, nedeformē konkurenci vides reklāmas nesēju iznomāšanas tirgū, ja tiesības veikt uzņēmējdarbību tirgū tiek nodrošinātas iespējami vairāk potenciāliem tirgus dalībniekiem. Konkursa par tiesībām uzstādīt reklāmas nesējus rīkošana nodrošinātu to, ka pretendentu atlase tiktu balstīta uz vienotiem kritērijiem, un to, ka tiktu izvēlēts iespējami izdevīgākais piedāvājums.

18.06.1997. Konkurences likuma 4.panta pirmā daļa nosaka, ka uz valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām un pašvaldību iestādēm šis likums attiecas tikai tad, ja tās darbojas kā tirgus dalībnieces privāttiesiskajās attiecībās, bet 1.panta 13.punktā kā tirgus dalībnieks tiek definēta fiziskā vai juridiskā persona, kura veic vai gatavojas veikt uzņēmējdarbību. Arī 04.10.2001. Konkurences likuma 1.panta 9.punktā kā tirgus dalībnieks tiek definēta fiziskā vai juridiskā persona, līgumsabiedrība, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko darbību. Par saimniecisko darbību (uzņēmējdarbību) nav uzskatāmas darbības, kas saistītas ar normatīvos aktos noteikto publisko funkciju izpildi.

Konkurences padome uzskata, ka nav tās kompetencē izvērtēt darbības, ar kurām pašvaldība ir pārkāpusi kārtību, kādā tai ir pienākums realizēt savu publisko kompetenci. Sūdzības par šādām darbībām ir tiesīga izskatīt tiesa.

Saskaņā ar 18.06.1997. Konkurences likuma 4.panta pirmo daļu un 04.10.2001. Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu Konkurences padome

nolēma:

izbeigt SIA "United Media" 23.07.2001. iesnieguma tālāku izskatīšanu tā daļā par Rēzeknes domes un SIA "euro AWK" 14.08.2000. noslēgtā *Līguma par reklāmas nesēju uzstādīšanu* atbilstību Konkurences likuma normām.

Konkurences padomes lēmums ir pārsūdzams Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto lēmumu, saskaņā ar 04.10.2001. Konkurences likuma 8.panta otro daļu, LR Civilprocesa likuma Pārejas noteikumu 1.punktu un LR Civilprocesa kodeksa 24-A nodaļu.

